

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۳/۰۹/۲۵

نوشته: غوث جانباز

اهداف، روش های تکتیکی و ستراتیژی عمومی گردانندگان "فارمت مشورتی مسکو" چیست؟

<https://t.me/JANVITTAG/2584>

(این نوشته را یک سال قبل در آستانه اجلاس نوبتی "فارمت مشورتی مسکو راجع به افغانستان" نوشته بودم. در آن اجلاس نمایندگان گروه طالبان اشتراک نداشتند... اینک با گذشت تقریباً یک سال، به تاریخ ۲۹ سپتمبر سال روان (۲۰۲۳) قرار است جلسه "فارمت مسکو" در شهر قازان روسیه دایر گردد. طالبان اعلام داشته اند که در کار اجلاس اشتراک می نمایند، و هیأت شان همین امروز به مسکو مواصلت کرد. در این نوشته کوشش شده اهداف، روش های تکتیکی و ستراتیژی عمومی گردانندگان "فارمت" به تحلیل گرفته شود. مطالعه مطلب را به عزیزان مشوره می دهم- ممنون!)

ضمیر کابولوف، نماینده خاص روسیه برای افغانستان اعلام داشته که اجلاس "فارمت مشورتی مسکو برای افغانستان" قرار است در اواسط ماه نوامبر سال روان (۲۰۲۲) در مسکو برگزار گردد.

در واقعیت، اعلامیه فوق زمانی صورت گرفته که از مسکو انجام حرکت تازه در استقامت افغانستان انتظار می رفت. تدویر اجلاس عنقریب "فارمت مسکو" می تواند پیامد های غیر مترقبه هم برای افغانها و هم برای بازیگران "بازی بزرگ" در منطقه و فرمانطقه داشته باشد. به طور مثال، برخی از علائم نشان می دهد که آمادگی ها برای انجام و انعقاد معامله دوم میان امریکا و طالبان به مرحله نهائی خویش رسیده، و این مهم، مسکو را به شدت نگران ساخته است.

لیکن، سوال اساسی این است که روسیه در میدانچه محاسبه شده سیاست چه چیزی ملموسی را می تواند به حیث مانع (یا تقابل) در برابر فعالیت های امریکا و انعقاد معامله احتمالی "دوچه دوم" قرار دهد. البته، هرگاه روسیه به راستی می خواهد مانع انجام "دوچه دوم" شود، و حرف هایش در حد تمثیل و لفاظی سیاسی و میان تهی نباشد. عده ای از ناظرین، مخصوصاً در داخل فدراسیون روسیه به آن باور اند که اظهارات کابولوف این بار پشتوانه عملی داشته و ابتکار عمل را در دست خود خواهد گرفت.

از این رو، بسیار مهم است بدانیم که کابولوف و تیم اش اجلاس عنقریب "فارمت مسکو" را روی کدام آجندا و برای دسترسی به کدام اهداف برگزار می نماید.

در رابطه به اجلاس عنقریب، آگاهان امور بیشتر از دو روایت یاد آوری می نمایند: روایت اول، این اجلاس بیشتر یک گردهمایی بیوروکراتیک و پروتوکولی بوده و به هدف گزارش دهی از "کارهای انجام یافته" به مقامات بالا تر در خود روسیه برگزار می شود که معمولاً در پایان هر سال صورت می گیرد؛

د پانو شمیره: له 1 تر 3

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی دلیکنیزی بڼی پازوالی د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولئ

اجلاس اخیر فارمت مسکو درست در همین روز های سال پار در مسکو برگزار شده بود. (اینجا هدف اجلاس سال ۲۰۲۱ است، غ ج.) اجلاس سال گذشته هیچگونه ارمغانی به افغانستان و روسیه در پی نداشته و کدام اثری بالای وضعیت افغانستان نگذاشت. اجلاس بیشتر به لفاظی های متداول دیپلماتیک، از قبیل: "اشتراک کنندگان مصمم اند..."، "اصول پذیرفته شده باید رعایت گردد..." و سایر مسائل که در واقعیت بیشتر متضاد بودن و محدود بودن ستراتیژی روسیه را در جهت افغانستان نمایان می ساخت، بود.

دور از امکان نیست که جلسه عنقریب "فارمت مسکو" نیز تکرار مکررات بوده، بدون ابتکار تازه، عاری از جرئت و آینده نگری سیاسی برگزار شود. در این صورت، اجلاس ناکامی سیاسی مسکو تلقی خواهد شد و برای مسکو و سیاست روسیه در کل در جهت افغانستان عواقب منفی در پی خواهد داشت. از جانب دیگر، عدم موفقیت روسیه، مواضع امریکا را، به شمول سر و سامان بخشیدن معامله تازه امریکا و طالبان هر چه بیشتر تحکیم خواهد بخشید.

روایت دوم، اجلاس عنقریب فارمت مسکو برای روسیه نتایج مثبت و پیشرفت قابل ملاحظه در جهت افغانستان در پی خواهد داشت. مسکو کوشش خواهد کرد تا آجندای اجلاس را معنی دار ترتیب نماید و ابتکار عمل را از دست ندهد.

مهم تر از همه اینکه، اجلاس نشان خواهد داد که آیا تیم وزارت خارجه روسیه قادر است ابتکار عمل را از امریکائیا "بقاپد" و در معامله جدید که واشنگتن با طالبان به راه انداخته، سبقت بجوید؟!!

وقتی به کسالت "دیپلوماسی ضمیر - کابولوف" خیره شوی، دشوار است به موثریت آن باور نمائی، با این همه، عامل حضور کدام "معجزه" را نمی توان از نظر دور داشت.

حین انعقاد "معامله اول" میان امریکا و طالبان در دوحه، در فیبروری ۲۰۲۰، ضمیر کابولوف و مامورین اش برای کامیابی آن روند سخت کوشیدند، و به خلیزاد، نماینده خاص وزارت خارجه امریکا برای افغانستان، کمک می نمودند تا "ملا های خشن" راضی شوند.

اینکه، کابولوف و تیم اش اکنون از کدام ابزار و امکانات کار خواهند گرفت تا نه تنها معامله تازه واشنگتن و طالبان بر هم بخورد، و در عوض آن، مسکو در جایگاه بهتری قرار گیرد، بزودی معلوم خواهد شد.

در این میان، برخی از علائم نشان میدهد که فارمت مشورتی مسکو در حال تحول (گزار) از وسیله سیاست روسیه در جهت افغانستان به منبع تدوین و تعیین پالیسی این کشور در حوزه آسیای مرکزی قرار دارد.

آقای کابولوف در مقاله که به تاریخ ۳ نوامبر سال (۲۰۲۲) در یکی از روزنامه های مرکزی روسیه "تی زاویسیمایا گازیته" به نشر رسانده، در حقیقت ابعاد تشکیل یک "شورای جدید مشورتی و هماهنگ کننده" را ارائه می دارد. در شورای جدید، نمایندگان خاص عده ای از کشورها گرد هم خواهند آمد و ظاهرا بیشتر روی مسایل مربوط به نه تنها افغانستان، بلکه تمام منطقه، در آن تبادل نظر صورت خواهد گرفت.

روسیه به مرور گسترش بحران اوکراین توجه و تمرکز هر چه بیشتر اش را به حوزه آسیای مرکزی مبذول می دارد. همین چند روز پیش (هدف سال ۲۰۲۲ است غ ج.) روسیه اجلاس فراخی را تحت عنوان "روسیه و جمهوریت های آسیای میانه" فراخواند و طی آن یک بار دیگر تاکید نمود که این حوزه، منطقه منافع حیاتی و ستراتیژیک اش می باشد.

ناظران هنوز شک دارند که آیا شورای در حال ایجاد، پیشنهادات و ابتکارات سازنده و با محتوا را در رابطه به افغانستان ارائه خواهد داشت یا خیر؟! لیکن طوریکه در بالا نیز اشاره شد فارمت در حال تدوین، می تواند نقش پیوند دادن هر چه بیشتر کشور های آسیای مرکزی را با روسیه از طریق مسئله ای افغانستان بازی نماید؛ به عباره دیگر، روسیه تلاش دارد فارمت مشورتی مسکو را هر چه زودتر داخل "ستراتیژی آسیای مرکزی روسیه"، سازد.

از جانب دیگر، فقدان اتحاد نظر در باره گروه طالبان در میان نخبه های طراز اول روسیه کدام پدیده تازه نبوده، و اینجانب بارها در نوشته هایم به آن اشاره نموده ام.

در این زمینه، دو طرز دید (اختلاف دیدگاه اصولی) را در رابطه به گروه طالبان در طبقات فوقانی حاکمیت روسیه می توان مشاهده نمود:

- اول، موضعگیری که از آن نیکولای پاتروشیوف، (سکتور امنیتی- نظامی در کل) منشی شورای امنیت روسیه (فرد مقتدر در امور امنیتی و استخباراتی روسیه، و از همکاران نزدیک رئیس جمهور پوتین)؛ و
- دوم، موقف و روش که ضمیر کابولوف، نماینده خاص روسیه برای افغانستان و تیم وزارت خارجه این کشور در قبال طالبان اختیار نموده اند.
نیکولای پاتروشیوف، موضعگیری سرسختانه خود را مورد طالبان یک بار دیگر به تاریخ ۳ نوامبر سال جاری (ستل ۲۰۲۲) در اجلاس سالانه مسوولین شورای امنیت کشورهای مستقل و مشترک المنافع به شرح ذیل ابراز داشت:

"طالبان، مانند القاعده و داعش توسط امریکا ایجاد شده، و هنوز هم از این گروه ها برای تامین و دسترسی به منافع و اهداف جیو- پولیتیکی ایالات امریکا استفاده می شود."

برعکس آقای پاتروشیوف، ضمیر کابولوف در تازه ترین اظهارات اش (روزنامه "نی زاویسیمایا گازیته" مورخ دوم نوامبر ۲۰۲۲) گروه طالبان را از داعش جدا می داند. کابولوف از تعمیم فشار امریکا بالای طالبان یاد آوری نموده، و واشنگتن را متهم می سازد که از شانناژ و وضع تحریمات اقتصادی، سیاسی و تهدید انجام حملات طیارات بدون سرنشین به ضد طالبان کار می گیرد. کابولوف همچنان واشنگتن را به حمایت از داعش و ایجاد موانع در راه ایجاد "ظرفیت های ضد تروریستی" رژیم طالبان متهم ساخت.

به این ترتیب، می توان خوبی مشاهده نمود که پاتروشیوف و کابولوف در رابطه به برداشت از موقف سیاسی طالبان و نظام که آنان در کابل به میان آورده اند، با یک دیگر تضاد آشکار دارند.

بسیار دلچسپ است دیده شود که تلاشهای "فارمت مسکو" برای تدوین موضعگیری واحد کشور های منطقه در جهت طالبان و رژیم شان، به کجا خواهد انجامید، در حالیکه در طبقات فوقانی حاکمیت روسیه و سایر کشور های منطقه در این رابطه اتفاق نظر دیده نمی شود.

<https://t.me/JANVITTAG/2584>